

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-2259-6172

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับประจำวันที 18-21 เดือนตุลาคม พ.ศ.2561 หน้า 26 มูลค่าข่าว 560,863.-

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

เครื่องเงินเครื่องทอง เครื่องแต่งกายสมัยอยุธยา หรูหราไม่น้อยหน้าใคร

เราเคยได้เห็นภาพเครื่องแต่งกาย ข้าวของเครื่องใช้ของกษัตริย์และเจ้านายสมัยอยุธยามาบ้าง ในทาบง ละคร หรือในหนังสือ ซึ่งทำขึ้นมาจากแบบในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ บ้างก็ใกล้เคียง บ้างก็ใกล้เคียงเลย

ถ้าใครสนใจอยากเห็นของจริงที่หลงเหลือรอดพ้นกาลเวลา และของทำเลียนแบบที่ใกล้เคียงของจริง สามารถไปชมได้ที่ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) หรือ SACICT ซึ่งขณะนี้กำลังจัดนิทรรศการ “เครื่องเงิน-เครื่องทอง และเครื่องแต่งกายในสมัยอยุธยา” เพื่อให้ผู้เข้าชมได้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของผู้ผลิตงานศิลปหัตถกรรม ความนิยมตามชนบประเพณี และวัฒนธรรมสมัยอยุธยาที่มีรูปแบบต่างกัน โดยอ้างอิงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อาศัยข้อมูลจากเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร

แต่งราชวงศ์ต่างรูปแบบศิลปกรรม

อ.เผ่าทอง ทองเจือ ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าและวัฒนธรรมไทย ให้ข้อมูลภาพกว้างว่า กรุงศรีอยุธยามีราชวงศ์ปกครองถึง 5 ราชวงศ์ มีกษัตริย์ถึง 34 รัชกาล และมีความผันผวนทางการเมืองการปกครองพอสมควร แต่ละราชวงศ์มีสายพระราชมารดา หรือสายแผ่นดินแม่ หรือสายราชมาตุภูมิ ที่เป็นแดนกำเนิดปฐมวงศ์ ซึ่งการสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องแต่งกายในแต่ละราชวงศ์นั้นได้รับอิทธิพลมาจากแผ่นดินแม่ของแต่ละราชวงศ์

ราชวงศ์อู่ทอง สันนิษฐานว่ามีสายราชมาตุภูมิมาจากละโว้ หรือลพบุรี ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของกัมพูชา ดลองค์ของกษัตริย์ราชวงศ์อู่ทองจึงน่าจะได้รับอิทธิพลเขมร และมีเอกสารจากบันทึกของนักเดินทางชาวต่างชาติที่กล่าวถึงคนอยุธยาตอนต้นว่า มีการไว้ผมมวย การนุ่งโจงกระเบน หยักลิ้น ซึ่งในปัจจุบันมีการค้นคว้าและนำมาวิเคราะห์รูปแบบการแต่งกายสมัยอยุธยามากขึ้น

ราชวงศ์ที่ 2 ราชวงศ์สุพรรณภูมิ มาจากแถบจังหวัดสุพรรณบุรี แล้วแต่งงานกับราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิปกครองยาวนานเกือบ 200 ปี ราชวงศ์สุพรรณภูมิมีการผสมผสานกับราชวงศ์อู่ทองในช่วงต้น ช่วงกลางผสมผสานกับราชวงศ์พระร่วง และในช่วงปลายแต่งงานกันเอง

ในราชวงศ์ ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองอยุธยา เพราะฉะนั้น เครื่องแต่งกายในราชวงศ์สุพรรณภูมิจึงมีความหลากหลายมาก

ราชวงศ์ที่ 3 ราชวงศ์พระร่วง สืบสายพระราชมารดาจากล้านนา เครื่องแต่งกายในราชวงศ์พระร่วงจึงมีอิทธิพลมาจากล้านนา

ราชวงศ์ที่ 4 ราชวงศ์ปราสาททอง มีการผสมผสานกันขององค์ปฐมวงศ์ พระราชบิดาองค์ปฐมวงศ์เป็นราชวงศ์สุพรรณภูมิ พระราชมารดาเป็นราชวงศ์พระร่วง ฉะนั้น แรงบันดาลใจในช่วงต้นมีการผสมผสานกันระหว่างรูปแบบการแต่งกายของสุพรรณบุรีกับล้านนา

ราชวงศ์ที่ 5 ราชวงศ์บ้านพลูหลวง ไม่มีสายพระราชมารดาที่เป็นเจ้านายจากราชวงศ์ก่อน ๆ องค์ปฐมวงศ์เป็นสามัญชนธรรมดา เพราะฉะนั้น รูปแบบเครื่องแต่งกายมีความผสมผสานกันแบบความเป็นพื้นถิ่นอยุธยาอย่างมาก นอกจากนั้น รูปแบบของราชวงศ์บ้านพลูหลวง ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายได้ส่งอิทธิพลมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นอย่างชัดเจน เพราะงานศิลปกรรมที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 คือ งานศิลปกรรมที่มาจากอยุธยาอย่างแท้จริง

เครื่องทองเครื่องเงินหลากหลายรูปแบบ สะท้อนความรุ่งเรือง

ส่วนเครื่องทอง เครื่องเงิน และเครื่องประดับในสมัยอยุธยา ศาสดา จินดาวงษ์ ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา บอกว่า เครื่องทองในสมัยอยุธยาพบจำนวนมากที่กรุวัดราชบูรณะ ซึ่งเป็นกรุที่สำคัญมาก เป็นกรุฝังสมบัติของเจ้าสามพระยา

ในสมัยอยุธยามีการใช้ทองคำทำงานศิลปกรรมหลายรูปแบบมาก โดยเฉพาะเครื่องทองที่พบในกรุวัดราชบูรณะเป็นเครื่องทองของพระมหากษัตริย์ มีทั้งเครื่องราชูปโภค นิยมพินพาดรณ์ ของที่ทำเพื่อถวายทางพระพุทธศาสนา และพบเหรียญไขนูลาปิติน กษัตริย์เปอร์เซียที่เป็นยุคเดียวกันกับสมเด็จพระเจ้าสามพระยา ทำให้ทราบว่ามีการติดต่อค้าขายระหว่างอยุธยาและอาหรับในสมัยอยุธยาตอนต้น

จากการที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาได้ดำเนินการศึกษาเครื่องทองกรุวัดราชบูรณะ สามารถแบ่งเครื่องทองออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. พระพุทธรูป ซึ่งส่วนใหญ่สร้างจากทองและเงิน แบ่งได้ตามลักษณะ คือ พระหล่อจากทองคำ พระพิมพ์ พระดิน และพระบุ

2. ถิ่นพิมพ์พากรณ์ คือ เครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีเทคนิคที่แยบยลมาก ทำด้วยมือทั้งหมด จากการศึกษาทดสอบโดยกระบวนการวิทยาศาสตร์ว่าเครื่องทองที่พบเป็นทองคำแท้หรือไม่ พบว่า ทองของกรุวัดราชบูรณะมีความบริสุทธิ์ 25.8 ส่วนทองวัดมหาธาตุ 24.7 นอกจากนั้นยังข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการจากการทดสอบครั้งนี้ คือพบว่าในเครื่องทองเหล่านั้นมีส่วนผสมบางอย่างที่ไม่มีในประเทศไทย

ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาบอกอีกว่า เครื่องราชูปโภคที่พบในกรุวัดราชบูรณะ เป็นหลักฐานว่าอยุธยาได้รับอิทธิพลจากละโว้มาเยอะมาก และโบราณวัตถุบางส่วนบ่งบอกว่าอยุธยามีการติดต่อกับต่างชาติต่างประเทศจริง นอกจากนั้นในการศึกษาทองที่แยกส่วนพบว่า มีโบราณวัตถุที่แปลกประหลาดยังไม่สามารถจะบ่งบอกได้ว่าเป็นอะไรอีกจำนวนมาก

เครื่องแต่งกาย ยั่วยวยิ่งหุหุรา

ผศ.ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้ข้อมูลว่า จากเอกสารทางประวัติศาสตร์หลายชิ้นพบว่า เครื่องแต่งกายสมัยอยุธยามีความหลากหลาย เพราะกรุงศรีอยุธยามีระยะเวลายาวนาน และมีวัฒนธรรมจากที่ต่าง ๆ เข้ามา อยุธยาถือเป็นบ้านหลอมของวัฒนธรรมนานาอารยประเทศ อย่างในสมัยราชวงศ์อู่ทอง วัฒนธรรมหลักมาจากละโว้ คือยึดเกี่ยวกับความ

เป็นเขมร เมื่อมีวัฒนธรรมอื่นไหลเข้ามาจึงเกิดการผสมผสานกัน หลอมรวมแล้วกลายเป็นแบบฉบับของอยุธยา

รูปแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสมัยอยุธยามีความยาวกรุยกราย เนื่องจากมีรากจากอินเดียและเขมร ซึ่งสะท้อนความรุ่งเรืองของศิลปะสมัยอยุธยา สะท้อนความหรูหราในยุคสมัยนั้นที่ได้วัสดุต่างถิ่นมา และยิ่งยาวกรุยกรายมากเท่าไร ยิ่งถือว่ารวยกว่า

พศ.ดร.กิตติกรณ์บอกอีกว่า เครื่องทองกับเครื่องแต่งกายค่อนข้างจะเป็นเรื่องเดียวกัน ลวดลายกระบวนท่าบางอย่างในเสื้อผ้าส่งผลไปถึงเครื่องทอง เครื่องประดับ จากที่เคยปักดอกไม้เพื่อความสวยงาม ก็มีคนคิดว่าจะทำอย่างไรให้ดอกไม้อยู่ได้ยาวนาน เกิดเครื่องทองลวดลายต่าง ๆ ซึ่งยึดกระบวนลายมาจากลายผ้า

“นิทรรศการนี้จะเหมือนเรามองย้อนกลับไปดูว่า สมัยก่อนคนเขาอยู่กันอย่างไร หรือเขามีแรงบันดาลใจ มีความคิดอย่างไร เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเป็นเรื่องต้นที่ทำให้เรามองย้อนกลับไปแล้วทำความเข้าใจว่า อยุธยาไม่ได้เกิดมาแล้วเป็นอยุธยาในทันที แต่อยุธยามีราก มีดีเอ็นเอ ซึ่งนิทรรศการนี้จะนำเสนอให้เห็นว่า ดีเอ็นเอรากที่ 1 มาจากไหน รากที่ 2 ที่ 3 มาจากไหน และให้เห็นว่าการหลอมรวมสุดท้ายแล้วเป็นอย่างไร” พศ.ดร.กิตติกรณ์บอก

ใครที่สนใจเนื้อหาจัดเต็มกว่านี้ สามารถไปชมนิทรรศการได้ที่หอสุพรรณ-พัสดร์ ชั้น 2 อาคารศาลาพระมิ่งมงคล ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา เวลา 08.00-17.00 น. เปิดให้เข้าชมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย